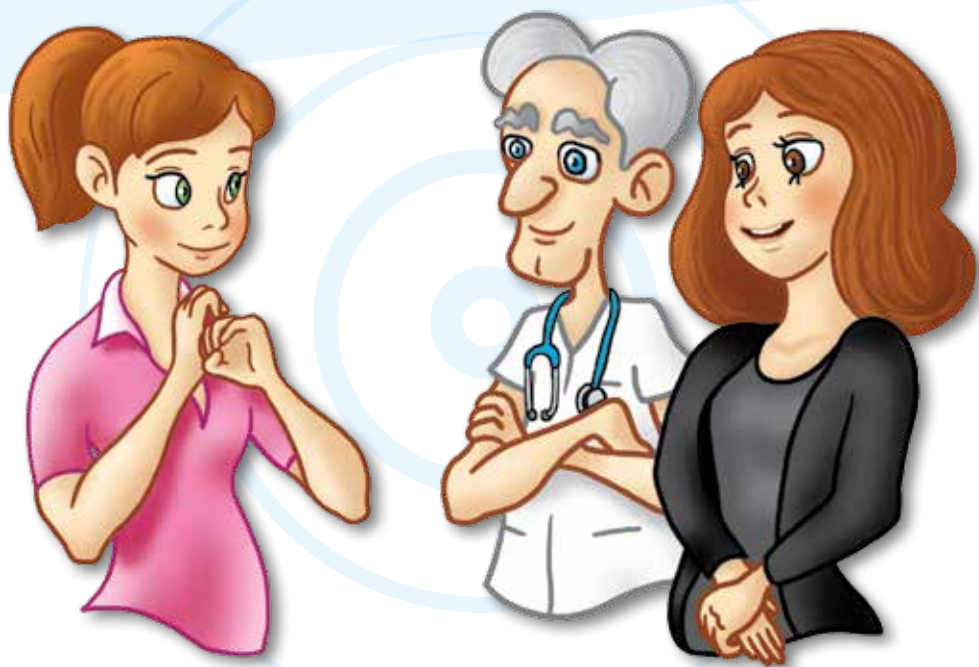

Da bo komunikacija z gluho osebo hitreje stekla

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Komu je knjižica namenjena?

Pričujoča knjižica je namenjena javnim uslužbencem, zdravstvenemu osebju, ki pri svojem delu stopa v stik z gluho osebo, in tudi vsem slišječim osebam, ki se srečujejo z gluho osebo. Z upoštevanjem zapisanih navodil bo komunikacija stekla hitreje in v zadovoljstvo obeh strani.

Kdo je gluha oseba?

Pri opredelitvi definicije gluhotе ne obstaja enotna opredelitev.

1. **Medicinski model** sloni na izmeri izgube sluha, kar omogočajo natančni merilni instrumenti. Skladno z definicijo WHO, Mednarodna klasifikacija okvar, prizadetosti in oviranosti ICD-10 opredeljuje gluhe osebe kot tiste osebe, »ki imajo povprečno izgubo sluha na frekvencah 500, 1000 in 2000 hercev na nivoju 91 dB ali več. Sem spadata popolna izguba sluha in zelo težka izguba sluha (več kot 91 dB)«¹.

Na izobraževalnem področju se uporabljajo Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami², ki ločijo otroke z najtežjo izgubo sluha (povprečna izguba v govornem območju od 91 do 110 dB) in otroke s popolno izgubo sluha – gluhi otrok (povprečna izguba v govornem območju nad 110 dB).

2. Socialni model

V mednarodnem prostoru so gluhe osebe opredeljene kot osebe, ki so popolnoma izgubile sluh, posebno pa tiste, ki zaradi oteženega sporazumevanja uporabljajo jezik gluhih kot svoj naravni jezik.

V Sloveniji je v uporabi opredelitev gluhe osebe, kot je zapisana v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Ur. l. RS, št. 96/2002). »Gluha oseba je oseba, ki je povsem brez sluha, oziroma oseba, ki zaradi otežkočenega sporazumevanja uporablja znakovni jezik kot svoj naravni jezik.«

Razlika med gluho in naglušno osebo

Gluha oseba je oseba, ki je povsem brez sluha in za sporazumevanje uporablja znakovni jezik kot svoj naravni jezik.

Naglušna oseba je oseba z okvaro sluha od 31 % do 95 % po Fowlerju, ki se pri sporazumevanju naslanja na ostanke sluha s slušnim aparatom ali brez njega, z odgledovanjem z ust in drugimi akustičnimi ter psihosocialnimi prilagoditvami in katere glavno sredstvo sporazumevanja je govor, ter kasneje oglušele osebe z izgubo sluha več kot 95 % po Fowlerju, če je ohranjena funkcija govora in poslušanja.

Razlika med pojmom gluhi in naglušni se ne odraža v odstotkih izgube sluha, ampak v lastnem izboru komunikacije.

Najpogostejše napake, ki se pojavljajo v komunikaciji med gluho in sliščečo osebo

- Gluhota je nevidna invalidnost in jo opazimo le ob stiku z gluho osebo.
- Govorimo glasno, ker mislimo, da nas bo gluha oseba slišala.

¹ Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmoglosti, invalidnosti in zdravja (2006). Svetovna zdravstvena organizacija, Ženeva, Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije in Inštitut Republike Slovenije za rehabilitacijo.

² Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oz. motenj otrok s posebnimi potrebami (Elektronski vir) /uredila Natalija Vovk – Ornik. – 2. izd. – El. Knjiga - Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2015

- Pisno komuniciramo, ker menimo, da je zapisana beseda razumljiva.
- Istočasno govorimo in pišemo.
- Pri govorjenju obračamo glavo tako, da oseba z okvaro sluha ne vidi naših ustnic.
- Občasno zakrivamo usta.
- Uporabljamo nerazumljive kratice ali strokovne izraze.

Kako lahko komuniciramo z gluho osebo?

- Pisno
- Ustno
- S pomočjo tolmača za znakovni jezik

Pisno izražanje gluhih oseb

Gluhe osebe se v pisni besedi izražajo na podoben način, kot je strukturiran znakovni jezik. Osebam, ki znakovnega jezika ne obvladajo, so lahko zapisi gluhih oseb težje razumljivi.

Izobrazbena struktura gluhih v Sloveniji:

- 32 % ima končano osnovno šolo
- 57 % doseže poklicno izobrazbo
- 10 % doseže srednjo strokovno izobrazbo
- 1 % doseže višjo ali visoko izobrazbo

Primer pisnega izražanja gluhe osebe

Primer šolskega spisa dijaka, ki je nastajal celo šolsko uro:

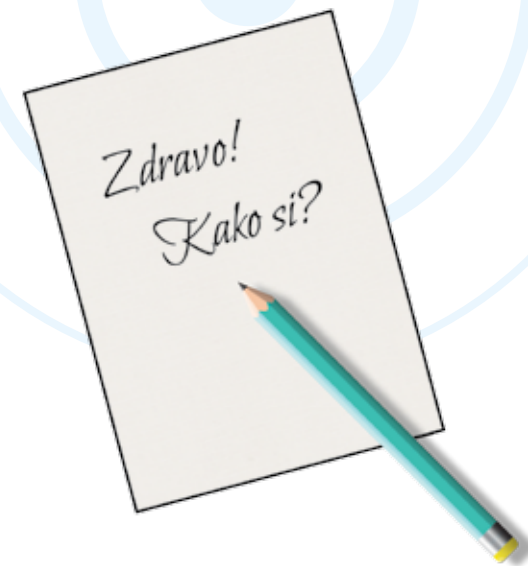
Moj ljubljeneček

Pes je mesec ti sem dobro tudi dam meso. Ali ima zakaj imam imel po igro na videl televizor. Kje je velika smo bil muca pes bom ne zakaj im doma sedaj sem dober dan smo im velika.³

Napotki za pisno komuniciranje z gluho osebo

Pisno komuniciranje z gluho osebo naj bo prej izjema kot pravilo. Ko se mu ni mogoče izogniti, bo najučinkoviteje, če se držimo naslednjih pravil:

- Besedilo naj bo kratko.
- Izognimo se strokovnim izrazom.
- Če uporabljamo tujke, razložimo njihov pomen.
- Izogibajmo se uporabi kratic.
- Stavki morajo biti kratki; uporabljajmo enostavne povedi.
- Izognimo se rabi prispevov (npr. bolje vrabec v roki kot golob na strehi).
- Izognimo se nikalnemu stavkom.

³ Kупlenik, Nicole, Jezik in slovstvo, O jezikovnih napakah pri pisnem izražanju gluhih srednješolcev, UDK 376.3:811.163.6'271.1

Napotki za ustno komuniciranje z gluho osebo

- Ne dvigujmo glasu, saj nas gluha oseba ne sliši.
- Govorimo počasneje in razločno.

- Ne pačimo se in pazimo na obrazno mimiko.
- Izogibajmo se sočasnemu govorjenju in pisanju
- Ne obračajmo glave, temveč gluho osebo ves čas glejmo v obraz.
- Ne zakrivajmo si ustnic.
- Sproti preverjajmo razumevanje povedanega.
(Čeprav nam gluha oseba med pogovorom prikima, še ne pomeni, da je povsem razumela povedano.)

Komuniciranje ob prisotnosti tolmača slovenskega znakovnega jezika

Leta 2002 je bil sprejet Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Ur. l. RS., št. 96/2002) na podlagi katerega imajo gluhe osebe pravico do tolmača v vseh postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih služb in izvajalci javnih pooblastil. Stroške tolmačenja krijejo navedene institucije ne glede na to, ali so tolmača same naročile ali je tolmač prisoten na zahtevo gluhe osebe.

Nekaj napotkov za komuniciranje z gluho osebo ob prisotnosti tolmača slovenskega znakovnega jezika

Primeren položaj gluhe osebe in tolmača znakovnega jezika:

- Gluho osebo gledamo v obraz.
- Nagovarjamo gluho osebo in ne tolmača.
- Govorimo počasneje, da nam tolmač lahko sledi.

- Vzamemo si več časa.
- Izogibamo se stavkom, kot so: »Povejte gluhi osebi ...« ali »Kasneje mu razložite, kaj to pomeni ...«.
- Tolmač ni odgovoren za tolmačeno vsebino, ki jo izpove gluha oseba.
- Tolmač ni ne svetovalec ne spremljevalec gluhe osebe.

Bi se želeli tudi vi naučiti slovenskega znakovnega jezika?
Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik izvaja
tečaje slovenskega znakovnega jezika različnih stopenj.
Podrobne informacije so objavljene na spletni strani
www.tolmaci.si

**Želite tudi vi postati tolmač/tolmačica slovenskega
znakovnega jezika?**
Vse informacije o programu usposabljanja
za pridobitev tega poklica so objavljene na naši spletni strani
www.tolmaci.si

Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Avtorica: Jasna Bauman

Izdal in založil: Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik